Cuba. Det historiske nybrud mellem USA og Cuba vil betyde øget trafik af amerikanere til Castro-brødrenes palmeø. Men der er intet i aftalen, der vil svække den sidste kommunistiske bastion i den vestlige verden. Tværtimod.

Rokker ikke ved magten

Af ØJVIND KYRØ

HAVANA – I det sidste års tid har de mange diplomater, de udenlandske korrespondenter og dissidenterne i Havana ikke talt om ret meget andet end den kommende aftale. Det var tydeligt, at noget var i gære, for aldrig havde magthaverne i Washington og Havana talt så pænt om hinanden. Senest, da den amerikanske udenrigsminister priste Cuba for at sende hundredvis af læger til Vestafrika for at bekæmpe ebola.

»Tænk, hvis Obama hævede rejserestriktionerne,« funderede en iagttager. »Så ville Castro hæve priserne til det tredobbelte for hotellerne og standse charterrejserne fra Canada og Europa, som er alt for billige. Turistindustrien i USA ville begynde at bygge hoteller, og banksystemet ville blive moderniseret til at behandle kreditkort, for ingen amerikansk turist vil finde sig i ikke at kunne bruge kort.«

Iagttageren konkluderede med et smil: »Det ville være det første hul i muren, og det ville hurtigt få hele muren til at brase sammen.«

Men da aftalen blev offentliggjort den 17. december, stod det klart, at den amerikanske præsident ikke kunne gøre så meget, som han måske gerne ville, uden Kongressens godkendelse. Rejserestriktionerne blev således ikke ophævet, men der bliver større mulighed for amerikanere til at rejse til Cuba som ikke-turister, det vil sige som medlemmer af studiegrupper, der har et eller andet kulturelt, sportsligt eller religiøst formål.

I det hele taget er det begrænset, hvad den ny aftale vil medføre, for det hele kommer an på, hvordan den cubanske regering fortolker aftalen. Der står eksempelvis i den, at adgangen til internettet skal udvides, og det er såre simpelt, hvis ellers Castro-brødrene ville tillade det. For et par år siden blev der lagt et fiberkabel mellem Venezuela og Cuba, der kan give fuld speed på internettet, men det er ikke blevet tilsluttet.

»Jeg traf i går en ung mand fra en provins i det østlige Cuba, som aldrig havde hørt ordet 'internet',« fortalte iagttageren.

Og sandt er det, at mange cubanere ikke kender til eksistensen af internet, mens resten ikke aner, hvordan det fungerer. Cuba har en af verdens laveste »penetrationer«, som det teknisk hedder, når talen falder på, hvor udbredt internet er. Cirka to procent af cubanerne har adgang til internet, mestendels til arbejdsmæssig brug. Teoretisk set kan den menige cubaner komme på nettet i det statslige telefonselskabs kontor, men i praksis er det uhyre få, som benytter sig af muligheden, fordi en times sløv forbindelse koster en halv månedsløn.

En afslappet hvidløgssælger under Che Guevaras falmende portræt. Med den nye cubansk-amerikanske aftale ventes Cubas turistindtægter at stige betragteligt. FOTO: THE NEW YORK TIMES

Barriere fjernet

Igennem det sidste halvandet år har der været ført hemmelige forhandlinger i Canada om at ophæve den blokade, som John F. Kennedy indførte i 1962 – dog først efter at have sendt sin privatsekretær i byen for at hamstre cubanske cigarer – og som har været i kraft, siden Barrack Obama gik med ble. I årtier er blokaden blevet fordømt af et knusende flertal i FN, kun Israel og USA selv har stemt imod ophævelse.

Omsider er erkendelsen kommet. Blokaden har haft den modsatte virkning af den ønskede; den har holdt Castro-brødrene ved magten, og de har overlevet 10 præsidenter i Det Hvide Hus, hvoraf flere har forsøgt at få Fidel Castro fjernet, gerne med mord.

Før Obama flyttede ind i Det Hvide Hus, havde han lovet en ny Cuba-politik, men det blev ved løftet indtil i sidste uge, først og fremmest fordi en amerikaner, Alan Gross, for fem år siden var blevet anholdt og dømt for indsmugling af en satellittelefon, der skulle give den jødiske menighed i Havana bedre internetforbindelse, hvilket vil sige uden om det statslige telefonselskab.

Til gengæld for løsladelse af Gross og en ukendt spion for USA fik det cubanske regime frigivet tre spioner, som sad fængslet i USA. Disse fanger var barrieren, der stod i vejen for en forsoning.

Da de tre dømte spioner kom tilbage til Cuba, blev de fejret som folkehelte, fordi de ifølge regimet har været martyrer for en ædel sag, nemlig at udspionere det eksil-cubanske miljø i Florida med henblik på at afsløre kup- og attentatplaner mod styret i Havana.

Overførselsindkomster

Den historiske beslutning om at genoprette de diplomatiske forbindelser ved åbning af ambassader rokker ikke ved magten i det enevældigt regerede Cuba. Der er i forvejen en del diplomater i begge landes hovedstæder, blot arbejder de ikke i en »ambassade«, men i et »interessekontor« – i Havana har USA eksempelvis sit kontor i den schweiziske ambassade, og det er nøje reguleret, hvor langt uden for hovedstaden diplomaterne må bevæge sig.

En anden ny ordning, som heller ikke vil batte synderligt, er reglen om, at eksil-cubanere fremover må sende 2.000 dollars i kvartalet til deres familie i Cuba – ikke 500 dollars som nu.

Over 60 procent af cubanerne har pårørende i USA, og Cubas næststørste valutaindtægt er således denne overførselsindkomst. Problemet er blot, som en ambassadør fra et europæisk land påpeger det over for Weekendavisen, at det vil øge uligheden. Den sorte del af befolkningen, som fortrinsvis bor i den sydøstlige del af landet, har færrest pårørende i udlandet, det er først og fremmest de hvide og veluddannede, der er flygtet.

En anden europæisk ambassadør siger, at »der er stærke spændinger i statsapparatet, fordi man trods de nye 'opdateringer' af det socialistiske system med privatiseringer af mindre serviceerhverv – såsom privat logi for turister, restauranter, frisørsaloner, bilværksteder og skærslippere – ikke ser nogen resultater. Hele økonomien er totalt paralyseret, fordi der ingen incitamenter er for at bestille mere eller at uddelegere opgaverne.«

Ambassadøren fortsætter: »Der er kun tre ting, som Castro-brødrene og deres nærmeste er interesseret i, og det er sikkerhed, sikkerhed og sikkerhed. Sikkerhed for, at de kan beholde magten. Sikkerhed for, at der ikke kommer oprør. Sikkerhed for, at oppositionen holdes nede, at den er impotent.«

Denne diplomat ser ingen interne trusler mod regimet: »Styret giver folk lov til at feste, komme på arbejde med tømmermænd og få alle de aborter, de har brug for. Oppositionen er splittet eller flygtet, og en gruppe som 'Kvinder i Hvidt', der jævnligt manifesterer sig, og som lige så jævnligt bliver anholdt og derpå løsladt, er ikke andet end et irritationsmoment for styret.«

Pavens mellemkomst

Pave Frans har fra Vatikanet gjort sit til at få forsoningsprocessen mellem USA og Cuba til at lykkes, oplyste præsident Obama, da han simultant med sin cubanske kollega offentliggjorde aftalen under en tv-transmitteret tale.

Den katolske kirke er den eneste uafhængige instans i Cuba, alt andet styres eller kontrolleres af den kommunistiske regering. Flere dissidenter mener, at styret bruger den katolske kirke i sin undertrykkende magtpolitik, eksempelvis ved i 2010 at lade den stå for eksporten til Spanien af flertallet af de 75 oppositionsmedlemmer, der blev fængslet under »Det Sorte Forår« i 2003.

Da alverdens kameraøjne fulgte invasionen af Irak, benyttede Fidel Castro lejligheden til at anholde de mest højtrådende dissidenter og give dem lange fængselsstraffe. Som følge heraf opstod »Kvinderne i Hvidt«, som hver søndag marcherer i en stille protest mod politiske fanger. Denne oppositionsgruppe har siden bredt sine manifestationer ud til en række provinsbyer.

Da pave Benedikt XVI forrige år skulle besøge Cuba, lod præsident Castro det lokale katolske kleresi forhandle en ordning i stand, der betød, at de 75 politiske fanger kunne løslades, hvis den spanske regering ville modtage dem. På den måde blev problemet med oppositionen eksporteret.

»Kirken er utrolig fej,« siger ambassadøren, »den sørger kun for at få sine skoler og kirker, som blev konfiskeret af regimet under revolutionen, tilbage. Den kunne være et fristed for anderledes tænkende, men det er på ingen måde imponerende, hvad den gør.«

En anden ambassadør tilføjer: »Den katolske kirke har den største mulighed for at skabe forandring. Vi har set kirkens indsats for demokrati i Colombia, Chile, El Salvador, Guatemala og Brasilien. Men her er den meget passiv.«

Ny havn til XXXL-skibe

En busfuld diplomater blev i sidste måned kørt ud til Mariel, en havneby en times kørsel fra Havana.

»Mariel« er også et begreb i Cubas historie, fordi det var herfra, at der i 1980 skete en eksodus til USA. En gruppe cubanere havde kørt en bil ind gennem hegnet til den peruanske ambassade i Havana og søgt politisk asyl. De blev fulgt af 10.000 andre, som stod stuvet sammen i haven. Jimmy Carter, der var præsident, sagde, at han stod klar i USA med »åbne arme« for at modtage enhver cubaner, der ville flygte.

Fidel Castro meddelte, at man kunne forlade landet, hvis man ville, via Mariel, og samtidig åbnede han fængslerne og lod de mest hårdkogte forbrydere tage af sted med den flåde af skibe, der kom fra USA for at fragte flygtningene over strædet. Antallet af flygtninge chokerede Carter. Der kom over 125.000.

Men i dag er Mariel scenen for en enorm økonomisk satsning. Brasiliens præsident, Dilma Rousseff, der i sine unge dage kun udholdt tiden som fængslet byguerilla ved tanken om Fidel Castros succesrige revolution, har lånt Cuba fem milliarder kroner til at udbygge Mariel til en dybvandshavn. Sådan én findes nemlig ikke i Caribien, og når den ny kanal gennem Nicaragua bliver åbnet, og fragtskibe fra Mærsk i den nye XXXL-størrelsesorden kommer sejlende, skal Mariel stå klar som det ny caribiske Singapore.

Desuden er et terræn blevet udlagt som frihandelszone, og man tilbyder tilrejsende investorer skattefrihed og billig arbejdskraft.

Diplomaterne har imidlertid ikke set nogen bygninger ved havnen, og en af dem siger: »Jeg ville aldrig i mit liv investere mine penge i det projekt. Aldrig. Der står i papirerne, at ens firma kan blive nationaliseret, hvis regeringen finder det nødvendigt, og der er ingen uafhængige retsinstanser at ty til, hvis man skulle få problemer med styret om ens kontrakt. Desuden fraråder alle internationale pengeinstitutter, at man investerer dér.«

Udenlandske investorer synes at være Castro-regeringens mantra, når den taler om at skabe vækst. I øjeblikket rangerer økonomien under det afrikanske land Gabons niveau. Væksten tegner til at blive 0,6 procent i år, og inflationen er over 10 procent.

Generalerne styrer

Efter at Raúl Castro blev præsident i 2006 og forlod jobbet som verdens længstsiddende forsvarsminister, har han sat generaler til at styre de store virksomheder. Således sidder militæret på 80 procent af turistindustrien, og hvis generalerne vil tillade en storstilet tilstrømning af amerikanske »studiegrupper«, kan den skrue priserne højt i vejret på det begrænsede antal hotelværelser, der findes i landet.

Millioner af amerikanere vil utvivlsomt betale store summer for at se det land, som det har været dem forbudt at besøge siden 1962, og officererne i turistindustrien tumler med planer om at leje nogle store krydstogtskibe og tøjre dem til kajerne i havnebyerne, hvor de kan bruges som hotelskibe til amerikanerne. Der er blot 145 km mellem den cubanske og amerikanske kyst.

På denne måde kan turisme, som er landets tredjestørste indkomst, vokse og nærme sig de otte milliarder dollar, som Cubas største indtægtskilde, nemlig udlejning af læger og sygeplejersker, indbringer. Især de olieproducerende lande i Latinamerika og Afrika er store aftagere af cubansk sundhedspersonale. Et land som Angola betaler den cubanske stat 5.000 dollar pr. læge om måneden, mens lægen modtager 500 dollar månedligt for sit arbejde.

Venezuela betaler i form af olie, nemlig 115.000 tønder om dagen – hvilket dækker 65 procent af landets energiforbrug – for de 30.000 læger og sygeplejersker, der reparerer folk i slumkvartererne og sikrer præsident Hugo Chavez' efterfølger en vis popularitet.

Men den dag, Nicolas Maduro taber valget, forsvinder denne enorme indtægt, og det kan rykke Cuba tilbage til de katastrofalt fattige dage, der fulgte efter Murens fald, hvor den gavmilde støtte fra østblokken forsvandt.

Er Fidel Castro dødelig?

Siden aftalen mellem USA og Cuba blev proklameret, har man intet hørt fra Fidel Castro. »Det er nogle måneder siden, vi sidst har set ham på fjernsynet,« siger en erfaren observatør. »Hans gang er dårlig, han skal have hjælp til at rejse sig, men hans hukommelse er stadig utrolig god, om end han springer i tankegangen.«

Efter at den nu 88-årige Fidel Castro i 2006 overlod styret til sin nu 83-årige lillebror på grund af en sygdom, der stadig er en statshemmelighed, har Fidel Castro holdt fast i tømmerne, når det gælder internationale sager, mens de hjemlige forhold har været Raúl Castros domæne. Nogle iagttagere sammenligner deres rollefordeling med en bestyrelsesformand og en direktør.

I den gamle hovedstad Santiago i det sydøstlige Cuba har man i et par år arbejdet på et stort gravsted ved siden af det pompøse monument, hvor nationalhelten for landets uafhængighedskamp, José Martí, hviler.

Byggepladsen på Santa Ifigenia-kirkegården er tildækket, men rygterne om, at det er her, Fidel Castro skal begraves, har floreret længe.

Nu har arbejderne fået ordre på at arbejde i døgndrift, og i en lukket, enevældig stat som den cubanske har det fået rygtesmedene til at lægge denne oplysning til fraværet af Fidel Castro i de statslige medier og spørge sig selv, om det virkelig skulle være rigtigt, at chefkommandanten er dødelig.

GLOBALISTEN

Af Ole Nyeng

KURDISKE partisaner, de såkaldte peshmergaer, er rykket ind i byen **Sinjar** i det nordlige Irak, en by, der i flere måneder har været besat af militante islamister fra **Islamisk Stat (IS)**. Da Sinjar blev indtaget af IS i sommer, gav det store overskrifter i verdenspressen på grund af terrororganisationens omfattende **krigsforbrydelser** mod byens befolkning af **yazidier**, et religiøst mindretal. De yazidier, der ikke havde held til at flygte til de omkringliggende bjerge, blev koldblodigt **myrdet**, hvis de var mænd og store drenge, eller **solgt som sexslaver**, hvis de var kvinder.

Men ved hjælp af USA-ledede **bombeangreb** fra luften og peshmergaernes indsats på landjorden lykkedes det først at **evakuere** tusindvis af yazidier fra bjergområder, hvor de hverken havde adgang til vådt eller tørt. Og nu er kurdiske styrker så rykket ind i selve Sinjar by, hvor der dog fortsat meldes om **sammenstød** med IS-modstandslommer.

NORDKOREA truer nu med angreb mod amerikanske mål som **Det Hvide Hus** og **Pentagon** som gengæld for, at USA har givet Pyongyang-styret skylden for **cyberangreb** mod filmgiganten **Sony** – igen afstedkommet af Sonys produktion af den satiriske film *The Interview*, som blandt andet indeholder et tænkt attentat mod den nordkoreanske leder, **Kim Jong-Un**. Sony valgte i sidste uge at trække filmen tilbage efter trusler om terrorangreb mod de biografer, der viste den.

Ifølge Nordkoreas Nationale Forsvarskommission står landets militær på **1,2 millioner mand** parat til at foretage **»alle typer af krigsførelse«** mod udvalgte mål i USA. Præsident Obama sagde fredag, at USA vil give et **»proportionelt svar«** mod Nordkorea, efter

Kim Jong-Un – parat til »alle former for krigsførelse« mod USA. FOTO: EPA/KCNA

at de amerikanske politimyndigheder FBI havde erklæret, at det var Nordkorea, der stod bag omfattende hacker-angreb mod Sony. Washington har også henvendt sig til **Kina** for at få kineserne til at blokere for nordkoreanske cyberangreb, der menes udført ved hjælp af kinesiske netværk.

DEN 88-årige sekulære politiker **Beji Caid Essebsi** erklærede sig mandag som vinder af **Tunesiens** præsidentvalg søndag med omkring 55 procent af stemmerne, og hans tilhængere fejrede valgsejren i gaderne. Men hans modkandidat, **Moncef Marzouki**, en 69-årig tidligere menneskeretsaktivist, afviste at godkende resultatet og mente, at han havde vundet. Essebsis sekulære parti, Nidaa Tounes, har allerede flertallet i **parlamentet**, efter at det i valget i oktober besejrede det største islamistiske parti. Tunesien er – trods uenigheden om resultatet af søndagens valg – det eneste eksempel på, at Det Arabiske Forår har ført til et rimelig fredeligt og demokratisk styre.

DEN russiske oppositionsfigur nummer ét, **Aleksej Navalnyj**, kræves idømt **ti års fængsel** for svindel. Sammen med sin bror, Oleg, har Navalnyj tilsvindlet sig, hvad der svarer til en halv million dollar fra to virksomheder, heriblandt en russisk filial af det franske kosmetikfirma Yves Rocher, meddelte anklagemyndigheden i Moskva i fredags. Dommen vil blive forkyndt den **15. januar**. Aleksej Navalnyj har erklæret sig **ikke-skyldig** og har fremlagt vidneudsagn fra Yves Rocher-ansatte, hvori de siger, at ingen forbrydelse er blevet begået.

Navalnyj blev en prominent oppositionsfigur gennem sin kamp mod Putin-elitens korruption og var en af lederne af de protester, der fulgte Putins »valgsejr« i december 2011. Navalnyj stillede også op til **borgmestervalget** i Moskva sidste år og fik 27,2 procent af stemmerne.

Aleksej Navalnyj – korruptionsjæger, der kræves fængslet i ti år. For svindel.
FOTO: SERGEI BOBYLEV/TASS

LAYOUT: ANDREAS PERETTI KORREKTUR: FLEMMING GERTZ